

Heureka

TIINA TIKKANEN

Luokanopettaja **Maija-Liisa Kupias** työskentelee luokanopettajana Tehtaanmäen koulussa Kouvolan Inkeröisissä. Koulun on suunnitellut Alvar Aalto.

–Oppilaat tunnustivat arkkitehdin nimen, mutta eivät tien-

Tehtaanmäen koulun Kouvolan Inkeröisissä on suunnitellut Alvar Aalto.

kodikkaan tunnelman. Luokissa on puulattiat.

Rakennusvaiheessa Aallon suunnitelmaa ei toteutettu alkuperäisessä muodossaan rahapulan takia.

–Siitä asiasta saamme valittavasti kärsiä. Juhla- eli jumpasali on aivan liian pieni ja ruokalassa kaikuu. Kaiken kaikkiaan

Oppilaista matkailuoppaita

neet hänestä paljoakaan. Halusin antaa heille kunnon käsityksen Aallosta ja tuoda arkkitehtuurin osaksi oppilaiden arkea sillä tavoin, että heille jäisi siitä jotakin pysyvästi mieleen.

Kupias keksi ajatuksen oppilaista esittelemässä koulua vierailuille. Hän kokosi tietopaketin ja kirjoitti tiedot opaslapuihin.

–Mietin sitäkin vaihtoehtoa, että oppilaat olisivat koonneet tiedot, mutta kolmasluokkalaisten aika ja taidot eivät olisi riittäneet.

Idean syntyäköihin Kupias osallistui yrittäjyyskasvatuskoulutukseen ja sai sieltä ”toimintatunnin” hankkeen toteuttamiseksi. Rahat käytettiin opaslappu-

jen kääntämiseen ammattikäntäjällä, oppaiden tutustumismatkaan Jyväskylän Aalto-museoon sekä Alvar Aalto -leivoksiin, jotka oppaat saivat ensimmäisen virallisen opastuksen jälkeen.

Oppaina ovat toimineet 3–6-luokkien oppilaat. Kevään aikana 6-luokkalaisten opastaneet jopa lauantaisin ja kerran englanniksi. Oppilaiden mielestä opastukset ovat vaihtelua koulutyölle. Heidän esiintymistään on keuhuttu, ja vieraat ovat olleet tyytyväisiä päästessään rauhassa muistelemaan ja katselemaan vanhoja tuttuja paikkoja.

–Oppilaat paneutuvat opastukseen huolella ja innostuneesti. Esiintymiskokemus karttuu, ja

ehkäpä oppilaat opastaessaan tuntevat, että meidän koulusamme on jotain ainutlaatuista, opettaja arvelee.

Tehtaanmäen koulu valmistui vuonna 1940. Tilat on porrastettu rinteen myötäisesti ja tuloksena on vaihteleva, vivah-teikas rakennusmassa. Rakennuksessa näkyvät funkisen ihanteet toimivasta, terveellisestä ja valoisasta ympäristöstä. Tilojen entisöinti sai muutama vuosi sitten Kaakkois-Suomen rakennus- ja ympäristötaidepalkinnon

Maija-Liisa Kupias pitää erityisesti valoisasta aulasta ja katon sormipaneelistä. Aalto käytti rakennuksissaan paljon puuta ja se luo lämpimän ja

meidän koulumme on lapsille kuitenkin hyvä oppimisympäristö. Remontin jälkeen koulun sisäilma on ollut hyvä eikä kosteusongelmia ole, Kupias kiittelee.

Kunnostetulle pihamaalle on viritelty köysirata ja muita välineitä välituntien iloksi. Usein tytöt ja pojat pelaavat yhdessä jalkapalloa tai kiikkupalloa. Osa pihasta on luonnonpihaa, jonka isojen kivien luo voi rakennella majoja. Iltaisin koulun piha toimii lähiliikuntapaikkana.

Innovaattori löytää ympäristön aarteet.

Heureka ruokki henkistä pääomaa

TIINA TIKKANEN

Opettajien keksinnöistä koituu oppilaille hyvää ja yhteiskunnalle säästöä. Heureka keksinnöt eivät keskity kuluttamaan luonnonvaroja ja tuotamaan maailmaan lisää roinaa. Tavoite on pikemmin kehittää henkisiä voimavaroja ja sosiaalisia taitoja.

Viereisellä sivulla on Opettajan Heureka-sarjan viimeinen osa. EU:n luovuuden ja innovoinnin teemavuosi innosti minut kartoittamaan opettajien keksintöjä.

Heureka on ollut esineitä. Puinen mäkihyppääjä houkutteli oppilaat tieteelliseen tutkimukseen. Pörröinen sydänpulpetti markkinoi kouluun lämpöä. Luokkaan tuotu papamopo lumosi oppilaat äidinkielen opiskeluun.

Heureka on ollut tapoja auttaa oppimisvaikeuksista kärsiviä opintiellä ja innostavia sanoja, jotka johdattavat opettajan työtä. Heureka on ollut toimintatapoja, jotka kasvattavat oppilaiden rohkeutta ja saattelevat heitä itsenäistymisen tielle. Miten olisi oppilaslasi kotimaassa? Entäpä oppilaat esittelemässä omaa koulua turisteille?

Toivottavasti Heureka on saanut lukijat huomaamaan omat luovat ideansa ja autta-

nut kirkastamaan niitä. Luovuus on kyynisyyden vastakohta. Se on tapa tehdä kuolleesta elävää, kiinnostavaa, innostavaa – taitoa sytyttää kipinä omaan työhön.

Joidenkin mielestä tuttu asia eri nimikkein tai toimintarakentein ei ole innovatiivista kehittämistä. Olen eri mieltä. Mikään ei lopulta ole uutta auringon alla, ja innovaatio onkin suomennettu sanalla ”uudennus”. Innovoidessaan opettaja katsoo vanhaa asiaa uudella tavalla. Keksii itselleen merkitykselliseksi asian, joka kirvoittaa ajatuksia, ja toteuttaa sitä. Luovalta ihmiseltä sinkoileva nuori saadaan uskomaan tekee ideastaan totta.

Innovaatio on määritelty uudeksi tuotteeksi, palveluksi tai prosessiksi, joka on kaupallistettu ja tuottaa rahaa. Innovaatio voi myös olla ei-tavara, joka ei tuo rahaa vaan säästää sitä. Heureka keksinnöt ovat tällaisia. Kun syrjäytymässä oleva nuori saadaan uskomaan itseensä, säästyy pitkä penni. Johdattamalla oppilaat kirjojen maailmaan kasvatetaan ajattelun laajuutta ja kykyä empatiaan. Kaikesta tästä syntyy niin arvokasta henkistä pääomaa, että sitä ei voi euroilla mitata.

Heureka-sarja ja Opettaja-lehden innovatiivinen ote huomattiinkin maailman henkisen omaisuuden päivänä, jota juhli-taan meillä suomalaisen keksijän päivänä. Opettaja-lehti poki Media-Konsta-palkinnon. Perustelujen mukaan leh-

temme huokuu keksimisen iloa ja innostaa opettajia luovuuteen. Kansallinen innovaatiostrategia haluaa haastaa koko Suomen uudistamaan ajatteluaan ja rakenteitaan. Ja kukapa olisi parempi luovuuden lähettäjä kuin opettaja, joka vaikuttaa laajasti ihmistöihin?

Heureka-sarjaan tulleen postin mukaan luovan opettajan elämä ei kuitenkaan ole pelkästään ruusuilla tanssimista. Joidenkin koulu yhteisöjen näyttää olevan vaikeaa sietää luovia jäseniään. Yksi keino tappaa luovuus on kuoliaaksi vai-keneminen tyyliin ”annetaan sen huseerata aikansa, kyllä se siitä tokenee.” Niin näyttääkin joskus käyvän, sillä ilman tukea ja kannustusta luovuus kuihtuu tai siirtyy vapaa-ajalle pois työyhteisöstä.

Kuka oikeastaan on luova henkilö? Toisinaan itseään kutsuu luovaksi ihminen, joka on sokaistunut omasta erinomaisuudestaan ja viisiveisaa muuden ideoista. Silloin liipataan läheltä narsismia.

Hyvä keino erottaa rakentava luovuus egon pönkityksestä on tarkastella sitä, mitä hyötyä luovaksi luonnehditun ihmisen toiminnasta on hänen ympäristölleen. Jos se tuottaa hyvää niille ihmisille, joita varten hän työtä työpaikallaan tekee, on kysymys aidosta, hyvää tekevistä luovuudesta. Näin on ollut Heureka-sarjaan valittujen opettajien laita. Opettajien innovatiivisuudesta hyötyvät oppilaat.

Maija-Liisa Kupias: Innovaation taustalla päänvaivaa

1. Mikä ongelma innosti sinut innovoimaan?

Koululla vieraili joskus ihmisiä katselemassa rakennusta eikä kukaan opastanut heitä. He katselivat aikansa ja lähtivät pois.

2. Miten innovaatio syntyi?

Hitaasti vuosien mittaan, kun asia oli tarpeeksi kauan vaivannut mieltäni.

3. Mikä on innovaatiiosi hyöty muille?

Oppilaat saavat selkeän kuvan Alvar Aallosta ja vierailijoilla on mahdollisuus kerrata tietoa hänestä ja oppia ehkä myös jotain uutta.

4. Miltä innovoiminen tuntui?

Oli mahtava hetki, kun ensimmäinen opaskierros järjestettiin!

5. Mikä luonteenpiirre teki sinusta innovaattorin?

Uteliaisuus. En odota toisilta valmista, vaan ryhdyn tekemään asioita itse. Aina asiat eivät suju. Pitää myöntää, jos huomaa haukanneensa liian ison palan.

6. Millaista asennetta innovaattori tarvitsee?

Avointa, yritteliästä, sisukasta ja lannistumaton.

7. Mikä on hyvä tilanne innovoinnille?

Innovaatio voi syntyä oikeastaan missä vain. Tietenkin ongelman äärellä voi joskus ”leimahtaa” hieno idea, jota innostuu kokeilemaan. Toinen mahdollisuus keksimiseen on joku hiljainen hetki yksinään ilman melua ja häirintää. Paikalla ei silloin ole väliä.

8. Keksimisen hetki lapsuudessa?

Asenne keksimiseen syntyi silloin lapsena, kun kotona tehtiin melkein kaikki työt itse.